

Venekei József

venekei.jozsef@uni-nke.hu

NATO LOGISZTIKA ÉS A NATO MŰVELETI TÁMOGATÁSI LÁNC MENEDZSMENT

Absztrakt

A NATO logisztikai rendszere tulajdonképpen nem más, mint a tagországok logisztikai képességeinek az összessége, melyet olyan ügynökségek, tanácsok, testületek és fórumok támogatnak, melyek szövetségi szinten felelősek azoknak a feladatoknak a megtervezéséért, megszervezéséért és végrehajtásáért, melyek nemzeti szinten történő végrehajtása a termelési és a fogyasztói logisztika feladatát képezik. A NATO műveleti támogatási lánc menedzsment koncepciót elsőként egy NATO tervezési konferencia keretében fogalmazták meg 2006-ban annak érdekében, hogy a NATO különböző műveleteinek végrehajtása során nyert tapasztalatai alapján növeljék a logisztikai támogatás hatékonyságát. A koncepció elméleti és gyakorlati alapjai a polgári életben már megteremtődtek, ezeket az alapokat kellett a NATO logisztikai támogatási rendszerébe átültetni. Cikkemben a NATO műveleti támogatási lánc menedzsment koncepció elveinek a gyakorlatban történő megvalósulását mutatom be a brit Összhaderőnemi Ellátási Lánc Koncepció működésén keresztül.

System of NATO Logistics can be described as a complex entirety of Logistic capabilities of the member states, that are supported by the councils, bodies and forums who are responsible for the planning and execution of the tasks done by producer's and consumer logistics on national level. NATO Operational Support Chain Concept was drew up first in 2006 on a NATO planning conference with the aim to put the lessons learned from the previous NATO operations into the practice. raising this way the overall level of effectiveness of logistic support. Theoretical and practical fundamentals of the concept has already been created in civilian life so the main task was to put these fundamentals into the NATO logistic support system. In my article I demonstrate the realization of the NATO Operational Support Management Concept in the practice throughout the operation of the British Joint Supply Chain Concept.

Kulcsszavak: NATO logisztika, NATO műveleti támogatási lánc menedzsment, Összhaderőnemi Ellátási Lánc Koncepció ~ NATO Logistics, NATO Operational Support Chain Management, Joint Supply Chain Concept

BEVEZETŐ

A logisztika nem új keletű fogalom, a hadászatban jelent meg. Már az Ókorban is nagy jelentőséget tulajdonítottak a haderők mozgatásának, a felszerelésének és ellátásának. A logisztika fejlődésének feltárása a hadtörténelem egyik olyan területe, amellyel eddig nem foglalkoztak eléggé a szakemberek. A logisztika történetét nem lehet csak az elnevezés alapján vizsgálni abban a korban és abban a hadseregben, amikor ezt az elnevezést használták a haderő szükségletei kielégítésére. A logisztikai szemlélet fokozatosan terjedt el a polgári életben, napjainkra ellátási lánc menedzsment részét képezi.

Az ellátási lánc menedzsment a logisztikánál jóval bonyolultabb, komplexebb, információs rendszerekre épülő tevékenység, amely magába foglalja a gyártást, a marketing tevékenységet, a finanszírozást, az üzleti kapcsolatok menedzselését, és kockázat-megosztást. Az ellátási lánc működtetésének számos módja van, ami hatékonyabbá teszi annak működését, de egységes séma véleményem szerint nem létezik, hiszen a külső és belső információk, gazdasági folyamatok, folyamatosan befolyásolják vagy befolyásolhatják a lánc menedzselését. Azonban kiemelhetünk néhány olyan elemet, amely ma, és feltételezhetően a jövőben is segíteni fogja az ellátási lánc menedzsment fejlődését. Ilyen elemek a láncon belüli hatékony kommunikáció, a vevőorientáció, a fogyasztói kapcsolat menedzsment és a gyors alkalmazkodó képesség, melyek nem tekinthetők az ellátási lánc menedzsment alapvető feltételeinek, de közvetítő és koordináló funkciójuk segítségével interdiszciplináris vagy multidiszciplináris módon, hatékonyan fejtik ki hatásukat.

Az alapvető különbség a civil és műveleti ellátási lánc működtetése között az, hogy míg a civil ellátási láncok működtetésének célja a profitszerzés, addig a műveleti ellátási lánc végpontján nem a vevő áll, hanem a katona, az általa működtetett haditechnika illetve katonai objektum, és célja nem a profitszerzés, hanem minden esetben a művelet sikeres végrehajtása vagy a harc sikeres megvívása. [2] A műveleti ellátási lánc elemeit nem a tulajdonosok, hanem a láncot alkotó logisztikai csomópontok képviselik, melyek meghatározott hierarchikus rendszert alkotnak.

NATO LOGISZTIKA

A hadsereg és a gazdasági élet polgári szereplői közötti kapcsolat hosszú történelmi múltra tekint vissza. Az állandó hadseregek fenntartása, ellátása komolyan igénybe veszi az egyes országok költségvetését és gazdasági erőforrásait, ugyanakkor elmondható, hogy jó lehetőséget biztosít egy sor olyan polgári cégnek, vállalkozásoknak, melyek részt vesznek a hadsereg ellátásában. Ezek a cégek, vállalatok vagy különböző szolgáltatásokat nyújtó vállalkozások akár a műveleti ellátási lánc szereplőivé is válhatnak. A jelenkori gazdasági helyzetben, mikor a védelmi tárcák költségvetése csökkenő tendenciát mutat és a rendelkezésre álló védelmi kiadások korlátozottak, kiemelt fontossággal bír a katonai és a polgári erőforrások hatékony kezelése. Meg kell teremteni a lehetőséget a polgári erőforrások maximális kihasználására, de ugyanakkor megfelelő egyensúlyt kell kialakítani a hadsereg önfenntartó képessége és a civil szférából származó kiegészítő ellátási források között. Ez a fajta harmonikus egyensúly lehetővé teszi a költségkímélő ellátást, a rendelkezésre álló erőforrások optimális felhasználását és megfelelő alapot biztosít a műveleti támogatási lánc hatékony működtetéséhez.

A NATO-ban elfogadott definíció szerint „A logisztika az erők mozgatásának és fenntartásának tervezési és végrehajtási tudománya”, mely a legáltalánosabb értelmezésben a következő katonai műveletek végrehajtásával foglalkozik:

- anyagtervezés- és fejlesztés, beszerzés, raktározás, szállítás, elosztás, fenntartás, karbantartás, eltávolítás és ártalmatlanítás;

- személyszállítás;
- létesítmények beszerzése, működtetése és karbantartása;
- szolgáltatások megrendelése és biztosítása;
- egészségügyi szolgáltatások biztosítása.

Az AAP-6-ban szereplő meghatározás lefedi a NATO szervezete különböző területeinek felelősségi köreit. Mégis van néhány olyan terület, amelynek közelebbi meghatározásához új definíciókat alkalmaztak, mint például a termelői és a fogyasztói vagy felhasználói logisztika.

A termelői (gyártási) logisztika az alapanyag-raktártól - a termelési folyamaton keresztül – a késztermék-raktárig terjedő anyagáramlást tervezi, szervezi, irányítja és ellenőrzi. Az anyag-, és információáramlás végigköveti a termelési folyamat minden fázisát, beleértve az egyes fázisok közötti esetleges közbenső tárolást, várakozást is. A technológiai folyamat és a gyártmányok bonyolultságától függően az anyagáramlás különböző bonyolultságú hálózatot képez. Ennek megfelelően a logisztikának ez az alrendszere foglalkozik a kutatással, tervezéssel, fejlesztéssel, gyártással, a szabványosítás és az interoperabilitás kérdéseivel, a minőségbiztosítással, a pótalkatrészek beszerzésével, a kodifikációval és a haditechnikai eszközök és felszerelések biztonsági szabványaival.

A fogyasztói vagy felhasználói logisztika a logisztika azon alrendszere, amely a késztermék átvételével, raktározásával, szállításával, technikai kiszolgálásával, működtetésével, a hadfelszerelések elosztásával foglalkozik és az integrált logisztikai tevékenység keretében a termelői logisztikával szorosan együttműködve részt vesz a katonai képesség építés és a haderő fenntartása logisztikai tervezési feladataiban. Ebből következik, hogy a fogyasztói vagy más néven felhasználói logisztikához tartozik a készletek ellenőrzése, az anyag- és eszköz ellátás, a mozgatási és szállítási feladatok, a haditechnikai eszközök üzemben tartásához szükséges alkatrészek és fenntartási anyagok beszerzése, a tárolás-raktározás és az üzemeltetéssel, kezeléssel kapcsolatos szakkiképzések végrehajtása.

A logisztikai támogatás integrált rendszerében a bemenő adatokat, tehát a hadsereg igényeit és követelményeit a fogyasztói logisztika szervezetei határozzák meg, a kimenő eredményeket a termelői logisztika szervezetei által végzett hatékony tevékenység biztosítja. Ennek megfelelően a termelési logisztikát felfoghatjuk úgy, hogy az a fogyasztói logisztika oldaláról érkező igények meghatározott fokú és mértékű kielégítője és közvetítője.

A termelői és a fogyasztói logisztika viszonyát tovább vizsgálva megállapítható, hogy a két alrendszer elhatárolása szinte minden NATO tagországban bonyolult feladat. Látható, hogy az egyes fogalmak alatt értendő tevékenységek akár mindkét alrendszer elemei is lehetnek. A NATO logisztikai fogalomrendszerében a logisztikai funkciók teljesülési módja és gyakorlati megvalósulása szerint további két területet különböztet meg, melyeket együttműködői és többnemzeti logisztikának nevez. Az együttműködői logisztika a nemzeti logisztikai képességeknek az összegyűjtését foglalja magába. Olyan két és többoldalú termelési és fogyasztói logisztikai megállapodások összessége, melynek célja a tevékenységek koordinálásának és ésszerűsítésének alkalmazásával a NATO erők logisztikai biztosításának optimalizálása.[3] A fő cél, az erőforrások ésszerű felhasználása a gazdaságosság figyelembevételével a béke-, háborús- és nem háborús katonai tevékenységek logisztikai támogatása hatékonyságának növelése mellett. Az együttműködő logisztikai tevékenységek fejlesztése és működtetése a termelői és fogyasztói logisztikai szervezetek széleskörű együttműködésén keresztül zajlik. A többnemzeti logisztika alatt azokat a nem tisztán nemzeti jellegű logisztikai támogatási tevékenységeket értjük, mint például a többnemzetiségű integrált logisztikai támogatás, a szerepkörre szakosodott támogatás és a vezető nemzeti logisztikai támogatás. [4]

A NATO logisztikai rendszere tulajdonképpen nem más, mint a tagországok logisztikai képességeinek az összessége, melyet olyan ügynökségek, tanácsok, testületek és fórumok támogatnak, melyek szövetségi szinten felelősek azoknak a feladatoknak a megtervezéséért,

megszervezéséért és végrehajtásáért, melyek nemzeti szinten történő végrehajtása a termelési és a fogyasztói logisztika feladatát képezik.

A NATO-logisztika elvei az MC 319/2 dokumentumban kerültek meghatározásra, mely a NATO logisztikával foglalkozó dokumentumainak rendszerében a legmagasabb szintet foglalja el. Ez a dokumentum a NATO-logisztika elveit a következőkben határozza meg:

1. *Felelősség:* A nemzeti és a NATO hatóságok kollektív felelősséggel viseltetnek a NATO nemzetközi tevékenységeinek logisztikai biztosításáért;
2. *Ellátás:* A nemzeteknek egyedileg, vagy együttműködési egyezményekkel biztosítaniuk kell béke, válság és háború esetén a NATO rendelkezésére bocsátott erők logisztikai erőforrásokkal történő ellátását;
3. *Együttműködés:* A nemzetek és a NATO hatóságok között létfontosságú az együttműködés;
4. *Jogkör:* A megfelelő szintű NATO-parancsnokoknak az erők fenntartásához és azoknak a leghatékonyabb módon való alkalmazásához elegendő jogkört kell biztosítani a logisztikai erőforrások felett;
5. *Elégségesség:* A szinteknek és a logisztikai erőforrások szétosztásának elegendőeknek kell lenniük a béke, válság és háborús helyzetben a szükséges katonai képesség biztosítására előírt készenléti szintek, az alkalmazási képesség és a mozgékonyság elérésére;
6. *Gazdálkodás:* A logisztikai erőforrásokat hatásosan, hatékonyan és gazdaságosan kell felhasználni;
7. *Rugalmasság:* A harcoló alakulatok szervezetszerű vagy kijelölt logisztikai biztosításának, a harcoló alakulatokhoz hasonlóan dinamikusnak, rugalmasnak, mozgékonynak és alkalmazkodó képesnek kell lennie;
8. *Áttekinthetőség:* A NATO-erők hatékony vezetéséhez és a kiszolgálásuk koordinálásához létfontosságú a logisztikai eszközökről a nemzetek által hozzáférhetővé tett információ.[5]

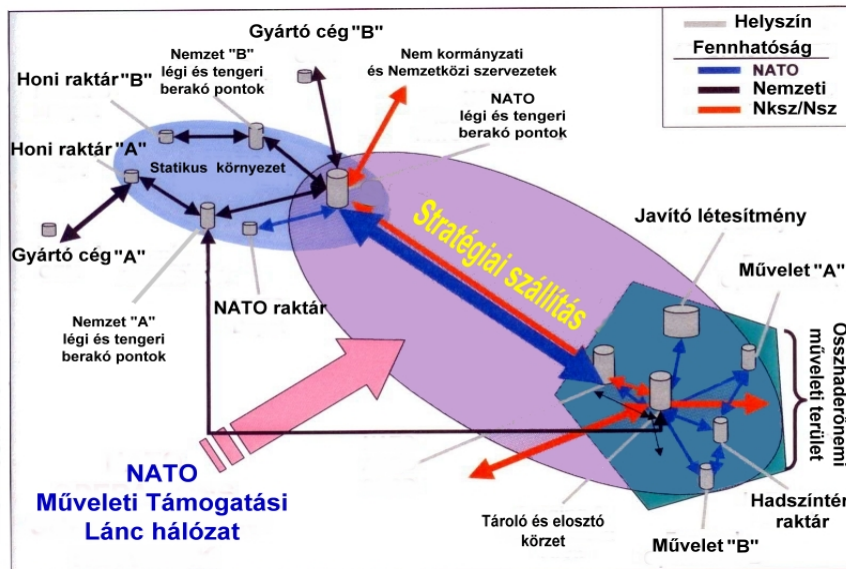
NATO MŰVELETI TÁMOGATÁSI LÁNC MENEDZSMENT

A NATO műveleti támogatási lánc menedzsment koncepciót elsőként egy NATO tervezési konferencia keretében fogalmazták meg 2006-ban annak érdekében, hogy a NATO különböző műveleteinek végrehajtása során nyert tapasztalatai alapján növeljék a logisztikai támogatás hatékonyságát. A koncepció elméleti és gyakorlati alapjai a polgári életben már megteremtődtek, ezeket az alapokat kellett a NATO logisztikai támogatási rendszerébe átültetni.

A NATO korábbi műveleteit független és sok esetben koordinálatlan nemzeti logisztikai támogatási rendszer alkalmazásával látta el, ami maga után vonta a pénzügyi, felszerelési és emberi erőforrások nem hatékony felhasználását, a felhasználók és a műveleti parancsnokok sok esetben nem tették átláthatóvá és korlátozták az ellátási erőforrások elérhetőségét, ami a készletek indokolatlan felhalmozódásához vezetett. Ezek a tapasztalatok, illetve a NATO Reagáló Erők hadrendbe állítása és fejlesztése vezetett a NATO logisztikai felfogásának jelentős átdolgozásához és a műveleti támogatási lánc menedzsment kialakulásához. Az erők gyors felvonultatásának szükségessége, a befogadó nemzeti támogatás gyakori hiánya megköveteli a támogatási lánc folyamatos fejlesztését és hatékony alkalmazását a műveleti területen. A hatékony alkalmazás záloga ugyanúgy, ahogy a civil ellátási láncok esetében egy kifinomult és széleskörűen alkalmazott információs rendszertámogatás és a teljes ellátási

forrás láthatósága (TAV),¹ ami lehetőséget biztosít a műveletet irányító parancsnoknak az ellátásban jelentkező hiányok kezelésére és az ellátási források újraelosztására. Emiatt a LOGFAS rendszer jövőbeni folyamatos fejlesztése a műveleti támogatási lánc működtetése szempontjából elengedhetetlen.[6]

A NATO műveleti támogatási lánc általános leírását a 8. számú ábra mutatja.

1. ábra. A NATO műveleti támogatási lánc

(Forrás: NATO ACT 1st Draft, 5 April 2006. 8. p. Fordította: A szerző)

Az ábra főbb jellemzői a következők:

1. A nemzetek a honi területről az összhaderónemi hadműveleti területre (JOA),² érkezésükig, illetve az összhaderónemi hadműveleti területen belül használhatják mind a saját-, mind pedig a NATO műveleti támogatási láncot a személyi állomány-, a felszerelés- és az egyes anyagosztályok vonatkozásában;
2. A felszereléseket gyártó cégek (OEM)³ a szükséges cikket letárolhatják honi területen lévő raktári létesítményekben, a nemzeti berakó pontokon (POE),⁴ vagy közvetlenül a NATO tengeri és légi berakópontjain létrehozott tároló létesítményekben (Mounting Base);
3. A nem kormányzati (NGO)⁵ és más nemzetközi szervezetek (IO)⁶ által a NATO rendelkezésére bocsátott erőforrásokat a NATO műveleti támogatási lánc használhatja, de ezek fölött a nem kormányzati és nemzetközi szervezetek rendelkeznek;
4. A szükséges cikkek, anyagok és felszerelések stratégiai szállítással kerülnek a NATO hadműveleti területen elhelyezkedő tengeri- és légi kirakópontjaira, ahonnan a műveleti területen elhelyezett elosztó körzetekbe kerülnek. Innen igény szerint kerülnek a műveletben résztvevő felhasználókhoz, javító bázisokhoz;
5. A NATO műveleti támogatási lánc elemeit a tengeri- és légi be- és kirakó pontok, a hadműveleti területen elhelyezett elosztó pontok, a végfelhasználók-, vagyis a műveletekben résztvevő kontingensek és azok tároló- és javító létesítményei alkotják.

¹ Total Asset Visibility

² Joint Operational Area

³ Original Equipment Manufacturer

⁴ Point of Embarkation (Air-, Sea and Rail)

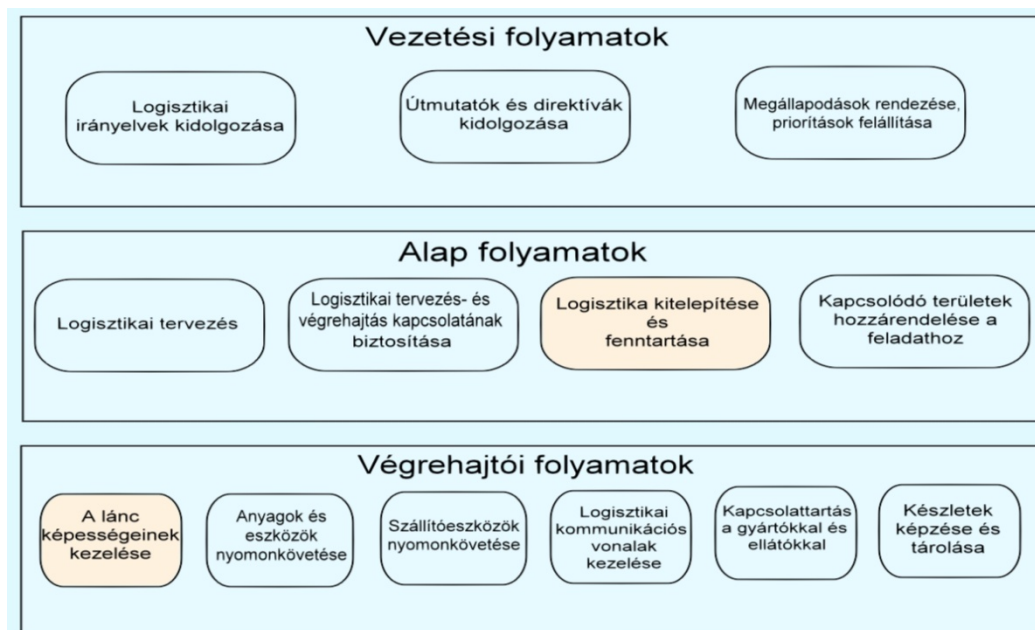
⁵ Non Governmental Organization

⁶ International Organization

A NATO műveleti támogatási lánc alapelvei szoros összhangban vannak az MC 319/2 dokumentumban lefektetett NATO logisztikai elvekkel és a következőkben foglalhatóak össze:

1. A műveleti támogatási láncon belül az információknak láthatónak kell lenniük a műveletben résztvevők számára;
2. A műveleti támogatási lánc legyen összetett és rugalmas a lehetséges műveletek spektrumán keresztül;
3. A műveleti támogatási láncot a műveleti és taktikai felhasználók követelményei alapján vezetik;
4. A műveleti támogatási láncot a hadművelet összes fázisában következetesen használni fogják;
5. A műveleti támogatási lánc lefed minden biztosítási területet, beleértve a műszaki-, egészségügyi- és a civil szolgáltatói ellátási támogatást;
6. A műveleti támogatási lánc nem irányít és ír elő nemzeti rendszereket vagy folyamatokat;
7. A forrásokat és lehetőségeket a NAMSA⁷ biztosítja, és ott használják fel, ahol ez lehetséges és fontos;
8. A műveleti támogatási lánc elég rugalmas, hogy összeegyeztesse a „tőlem” és a „neked” logisztikát, ha szükséges;
9. A műveleti területen a non-profit és profitorientált logisztikai tevékenység egyaránt jelen van;
10. Többnemzetiségű logisztikai szervezeteket ott alkalmaznak, ahol annak előnye előre látható;
11. A műveletek végrehajtása során az egyes nemzetek biztosítják az ellátási forrásaik feletti teljes átláthatóságot, lehetőséget biztosítva a műveleteket irányító parancsnokoknak a rendelkezésre álló erőforrások optimális elosztására.
12. Minden résztvevő nemzet a műveleti támogatási láncba veti bizalmát és megbízik a más nemzetek által működtetett ellátási láncokban.

A műveleti támogatási láncon belüli logisztikai folyamatokat a 2. számú ábra szemlélteti.

2. ábra. A NATO műveleti támogatási lánc logisztikai folyamatai
(Forrás: OLCM Deployment and Sustainment BPM Draft 28. p. Fordította: A szerző)

⁷ NATO Maintenance and Supply Agency, NATO Fenntartó és Ellátó Ügynökség

A NATO műveleti támogatási lánc logisztikai folyamatain belül a következő jellemzőket emelem ki:

Vezetési folyamatok

- A vezetési folyamatokon belül kiemelt fontossággal bír a logisztikai irányelvek pontos megfogalmazása. A NATO-n belül ennek alapidokumentuma az MC 319/2 dokumentum, ami meghatározza a logisztikai támogatás kollektív felelősségi elveit a NATO-n belül és a műveletekben résztvevő egyes nemzetek között. A NATO logisztikai irányelvei a legfelsőbb szinten kerülnek kidolgozásra. A NATO bizottságok, mint például a Logisztikai Bizottság (LC)⁸ felterjeszti ajánlásait a Katonai Bizottságnak (MC)⁹ és az Észak Atlanti Tanácsnak (NAC),¹⁰ melyeket mindkét szervezet jóváhagy;
- A NATO Stratégiai Parancsnokságai a jóváhagyott irányelvek alapján kidolgozzák a logisztikai tervezéshez szükséges direktívákat és tervezési útmutatókat, amelyeket a Stratégiai Parancsnokság intézkedéseiben és a STANAG-ekben¹¹ tesznek közzé;
- Stratégiai és hadműveleti szinten a logisztikai koordináció a J4 törzsek¹² feladatát képezi. A NATO logisztikai törzseivel szemben támasztott alapvető követelmény, hogy minden lehetséges helyzetet figyelembe véve megfelelő és garantált támogatást nyújtson a hadműveleti tervek elkészítéséhez és jelenlétével biztosítsa a kitelepített parancsnokságokon a logisztika vezetetttségét.

Alap folyamatok

- A NATO-nak és a hozzájáruló nemzeteknek békében-, válság- és konfliktus idején egyaránt biztosítaniuk kell a logisztikai erőforrásokat a NATO erők számára. Ennek megfelelően a logisztikai tervezés célja, hogy a szükséges személyi állomány-, felszerelés- és az egyéb anyagok megfelelő időben és mennyiségben rendelkezésre álljanak;
- Az információ áramlás a művelet tervezési és végrehajtási fázisában kétirányú. A végrehajtási fázis valós eseményei eltérhetnek a tervezési fázis során meglévő logisztikai helyzettől, ezért a valós információkat a végrehajtás sikere érdekében az újratervezés során fel kell használni;
- A logisztika a műveletek minden részére hatást gyakorol. Ahhoz, hogy a műveletben résztvevő erők sikeresen hajtsák végre küldetésüket, a logisztikai támogatás minden formáját alkalmazni kell. Ennek megfelelően a logisztikához kapcsolódó külső területeket (CIMIC, Befogadó Nemzeti Támogatás, Egészségügyi támogatás, Pénzügyi támogatás) hozzá kell rendelni a logisztikai feladatok végrehajtásához.

Végrehajtói folyamatok

- A NATO műveleti támogatási láncnak biztosítani kell a műveletek végrehajtása szempontjából kritikusnak minősülő logisztikai erőforrások teljes láthatóságát;
- Az anyagi- és szállító eszközök nyomon követése a honi bázisoktól a hadszíntérig hozzájárul a logisztikai erőforrások láthatóságának fenntartásához (AAP-51A¹³);
- A műveletekben résztvevő erők folyamatos kapcsolatot tartanak fenn a gyártó- és ellátó szervezetekkel az ellátás folyamatos biztosítása érdekében;

⁸ Logistics Committee

⁹ Military Committee

¹⁰ North Atlantic Council

¹¹ Standardisation Agreement

¹² Összhaderőnemi Logisztikai Törzs

¹³ NATO Asset Tracking to be Business Model , NATO Standardization Agreement, 21.01.2010

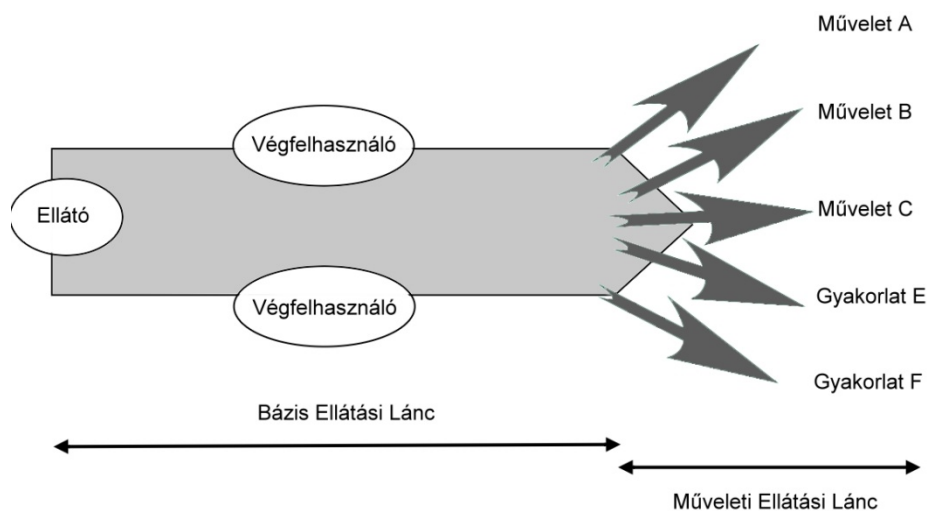
- A készletek képzése és tárolása magába foglalja a művelet végrehajtásához szükséges készletek megalakítását, tárolását, szinten tartását és leltározását.

ÖSSZHADERŐNEMI ELLÁTÁSI LÁNC KONCEPCIÓ [7]

Néhány NATO tagállam már átültette a NATO műveleti támogatási lánc menedzsment koncepcióban megfogalmazott elveket a gyakorlatba. Ebben a folyamatban Nagy Britannia kiemelkedő szerepet töltött be. Az általuk alkalmazott Összhaderőnemi Ellátási Lánc modell bizonyította hatékonyságát az elmúlt időszakban végrehajtott- és a jelenleg is folyó koalíciós műveletek során.

Az Összhaderőnemi Ellátási Lánc tulajdonképpen a védelmi szféra által ellenőrzött anyag- és eszköz fogadó-, tároló-, elosztó- és továbbító csomópontok hálózata, mely biztosítja a gyors, valósidejű információk, szolgáltatások és az anyagi készletek áramlását a honi bázisok és a végfelhasználók között a műveleti képesség kialakítása, fenntartása érdekében.

Az Összhaderőnemi Ellátási Lánc működése szempontjából több szintet különböztet meg és különböző tervezési időskála alapján működik. Az úgynevezett alap- vagy bázis ellátási lánc azokat az Összhaderőnemi Ellátási Lánc tevékenységeket foglalja magába, melyek célja nem egy meghatározott katonai művelet támogatása, hanem a csapatok általános ellátására használt erőforrások kezelésére irányulnak, továbbá azoknak az infrastrukturális elemeknek és erőforrásoknak a biztosítási feladatait látja el, melyek a katonai művelet végrehajtása során nem kerülnek kitelepítésre a műveleti területre, de a műveleti ellátási lánc szempontjából meghatározó jelentőségűek. Ezek az erőforrások általában a honi bázison találhatóak. A műveleti ellátási lánc tevékenysége az adott műveletben résztvevő erők támogatására irányul. A hosszú távú ellátási lánc-tervezés a szükséges tőke ráfordítás, erőforrás tervezés szempontjából 20 éves időtartamra tekint előre. Ez a folyamat az Összhaderőnemi Ellátási Lánc legmagasabb szintje, mely a stratégiai szintű logisztikai és védelmi tervezési feladatokat foglalja magába.

3. ábra. Hosszútávú ellátási lánc tervezés

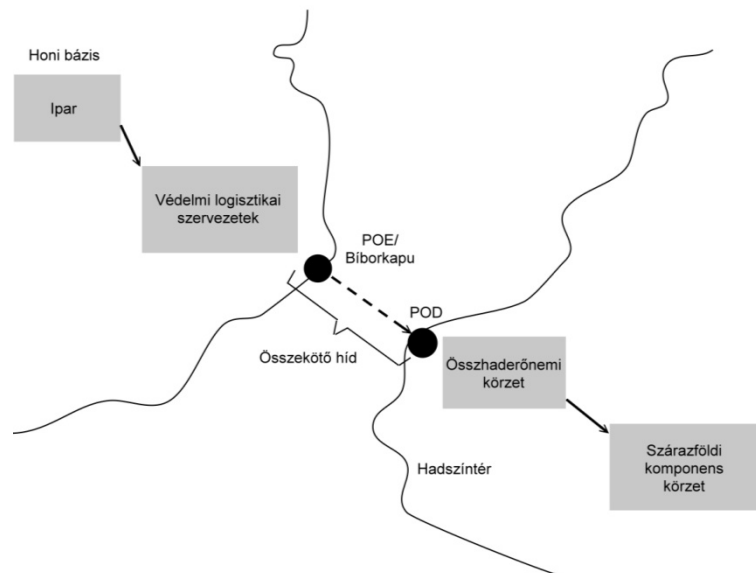
(Forrás: Royal Logistic Corps Operational Handbook, Army Code 71845, Issue 1.0 2007, p. 3-3. Fordította: A szerző)

A műveleti ellátási lánc a frontvonalai parancsnokságok (FLCs)¹⁴ és a honi területen működő ipari létesítmények, illetve a Védelmi Minisztérium és annak különböző szervezetei között működik, és kialakítása során fontos követelmény, hogy zökkenőmentesen integrálja

¹⁴ Front Line Commands

magába a külső és az úgynevezett függő támogatási lehetőségeket,¹⁵ biztosítsa a közvetlen anyagszállítás lehetőségét az ipari partnerek által a frontvonalai parancsnokságokhoz, számoljon egy hatékony inverz logisztika működtetésével, működése során legyen hatékony és erősítse a műveletekben résztvevő személyi állománynak az ellátási lánc megbízhatóságába vetett hitét.

Az ellátási láncot úgy tervezik és építik fel, hogy az megfeleljen az adott katonai művelet sajátosságainak és alapvetően a művelet fenntartási fázisára koncentrál, melyet a helyszínen telepített logisztikai csapatok (RLC)¹⁶ hajtanak végre.

4. ábra. Az Összhaderőnemi Ellátási Lánc strukturális felépítése (Forrás: Royal Logistic Corps Operational Handbook, Army Code 71845, Issue 1.0 2007, p. 3-11. Fordította: A szerző)

Az ábra azokat a kulcsfontosságú érintkező felületeket mutatja be, melyek minden anyagosztály biztosítási feladataira hatással vannak a honi területen elhelyezkedő ipari létesítményektől a hadszíntérig bezárólag. A készletek biztosítása nem minden esetben a honi bázison elhelyezkedő ipari létesítményekből történik. Egyes esetekben a műveleti területhez közelebb eső, illetve közvetlenül az ott elhelyezkedő forrásból szerződés alapján kerül biztosításra. Erre jó példa az üzemanyag, amely leggyakrabban a befogadó nemzet által, szerződés alapján kerül kiszállításra.

A továbbiakban fontosnak ítélem bemutatni azokat a kulcsfolyamatokat, amelyek az Összhaderőnemi Ellátási Lánc működtetése során meghatározó jelentőséggel bírnak.

A műveletben résztvevő kontingens ellátása a feladatra biztosított készletek, illetve a kontingens által igényelt szükségletek alapján történik. Az első esetben a készletek a nélkül kerülnek kiutalásra illetve kiszállításra az adott kontingenshez, hogy az formálisan leigényelné azt. Ezeket a készleteket a műveleti parancsnokok határozzák meg és a műveleti területen jelenlévő logisztikai csapatok alakítják meg, tárolják és adják ki. A szükséglet alapján történő ellátás az ellátásnak egy általánosabb forrása, melynek során a kontingens készleteinek a pótlása a második lépcsőben elhelyezkedő logisztikai szervezethez benyújtott igénylés alapján történik. A logisztikai szervezet az általános elsőbbségi kód (SPC)¹⁷ és a

¹⁵ Magukba foglalják a Befogadó Nemzeti Támogatás, a szerződéseken alapuló logisztikai támogatás, az állami hivatalok, a nem állami szervezetek és a koalíciós erők által nyújtott támogatást.

¹⁶ Royal Logistic Corps

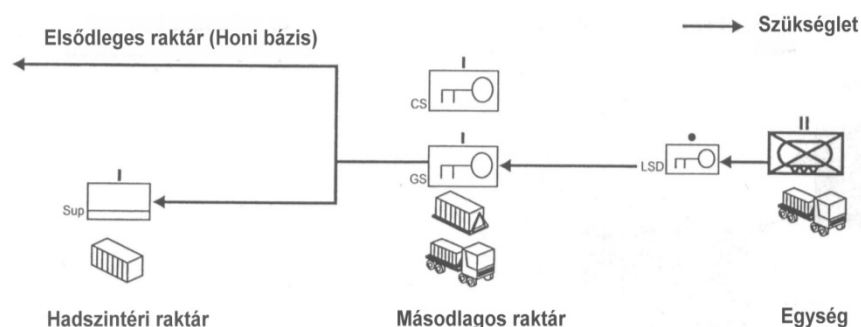
¹⁷ Standard Priority Code

kiszállítási határidő (RDD)¹⁸ figyelembevételével végzi a hiányzó készletek pótlását. Az ellátási lánc nyolc elsőbbségi kódot különböztet meg, melyek közül négyet békeidőszakban, négyet pedig a művelet végrehajtása során alkalmaznak. A művelet végrehajtása során az 1-es kóddal ellátott szükséglet (SPC 1) kielégítése azonnali prioritást élvez a felmerülő költségek teljes figyelmen kívül hagyásával. Ilyen esetben a RAF¹⁹ gépein kívül polgári repülőgépek is végezhetik a kiszállítást a műveleti területre és egyéb ügynökségek, szervezetek is igénybe vehetők az anyagoknak a honi raktárakból, légi kirakó pontokról való összegyűjtésére és kiszállítására. Egyéb esetekben a készletek pótlása a kiszállítási határidő figyelembevétel a leggazdaságosabb módon történik.

A műveleti területen tevékenykedő minden egység mellé egy RLC alegység van rendelve, melynek feladata az adott egység szükségleteinek feldolgozása és biztosítása. Az RLC alegység úgy van kialakítva, hogy képes legyen a készletlépcsőzési előírásoknak megfelelően a készletek letárolására az úgynevezett másodlagos raktárban. Mikor az egységtől beérkezik az igénylés, az RLC alegység megállapítja, hogy rendelkezik-e a szükséges anyagokkal és eszközökkel. Amennyiben azok nem állnak rendelkezésre a saját raktárában, továbbítja az adott igénylést a hadszíntéren jelenlévő, más egység érdekében tevékenykedő másodlagos raktárakhoz. Ha azok sem képesek a szükséges anyagi eszközöket rendelkezésre bocsátani, továbbítja az igényt a hadszíntéri raktárhoz vagy azon keresztül tovább a honi bázison elhelyezkedő raktárhoz. A hadszíntéren elhelyezkedő másodlagos raktárak közötti szoros együttműködés jelentősen növeli az ellátási lánc hatékonyságát, a gazdaságos felhasználást, csökkenti a szállítási feladatokat a honi bázis és a hadszíntér között és végső soron megakadályozza az anyagok és eszközök indokolatlan felhalmozását.

A műveleti területen működő RLC logisztikai dandár szervezetszerű alegységei, köztük a támogató ezred a harmadik lépcsőben helyezkedik el és feladata a hadszíntéri tartalékok tárolása és kezelése a hadszíntéri raktárban. A logisztikai csapatok jelenlegi struktúrája nem teszi lehetővé az összes anyagosztályból megalakított készletek tárolását a harmadik lépcsőben. Amennyiben a szükséglet nem elégíthető ki a hadszíntéri raktárban tárolt készletekből, továbbításra kerül a honi bázison elhelyezkedő Védelmi Logisztikai Szervezethez (DLO)²⁰.

Összefoglalva az ellátási lánc kulcsfolyamatait megállapítható, hogy az ellátás a feladatra biztosított készletek biztosításával (Push) illetve az igényelt szükségletek biztosításával (Pull) történik. Szükséges azonban megjegyezni, hogy a művelet kezdeti fázisában (kitelepülés), illetve a magas intenzitású művelet végrehajtása során a harctevékenységhez szükséges készletek (CSups)²¹ biztosítása a „Push” – elvnek megfelelően történik.

5. ábra. A szükséglet alapján történő ellátás

(Forrás: Royal Logistic Corps Operational Handbook, Army Code 71845, Issue 1.0 2007, p. 3-12. Fordította: A szerző)

¹⁸ Required Delivery Date

¹⁹ Royal Air Force

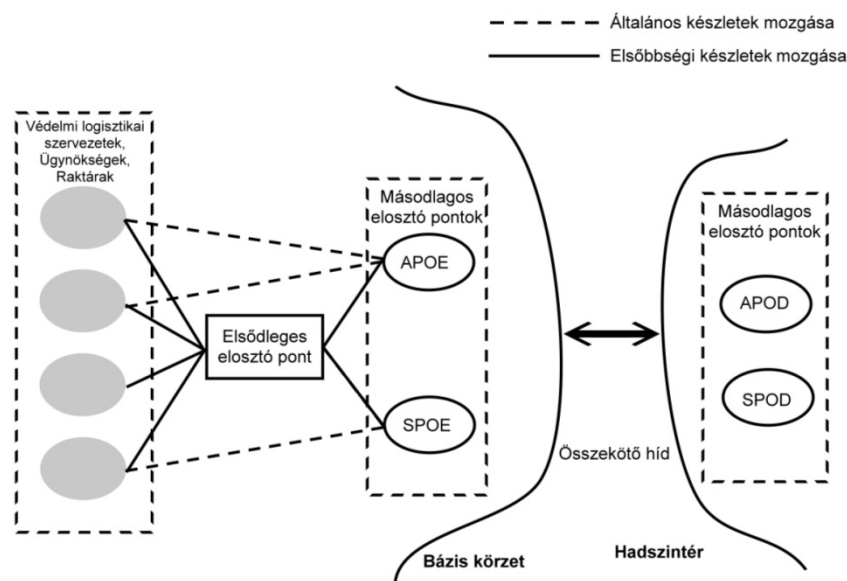
²⁰ Defence Logistic Organisation

²¹ Combat Supplies

Irányítás tekintetében az Összhaderőnemi körzetben települő Összhaderőnemi Logisztikai Komponens (JFLogC)²² az Összhaderőnemi Műveleti Főnöknek (CJO)²³ van alárendelve és fő feladata a szárazföldi-, haditengerészeti- és a légi erő komponensek logisztikai biztosításának koordinálása, irányítja a tengeri- és légi kirakó pontokon tevékenykedő logisztikai szervezetek munkáját. Bár a szárazföldi komponens körzetben²⁴ tevékenykedő logisztikai dandár nem tartozik a közvetlen alárendeltségébe, a művelet különböző fázisaiban átcsoportosíthatja a rendelkezésre álló logisztikai erőforrásokat a logisztikai támogatás hatékonyságának növelése érdekében. A logisztikai dandár felel a Szárazföldi komponens körzetében tevékenykedő csapatok közvetlen logisztikai támogatásáért a művelet fenntartási fázisában és a Szárazföldi komponens parancsnokának (LCC)²⁵ van közvetlenül alárendelve.

Az Összhaderőnemi Ellátási Lánccal strukturális felépítésében²⁶ kiemelt szerepet tölt be az úgynevezett „Bíbor kapu” és az „Összekötő híd”. Ezeket nem szükséges minden esetben valós fizikai körzeteknek tekinteni, inkább úgy tekintenek rájuk, mint azokra a folyamatokra, melyek segítségével a készletek, a felszerelés és a személyi állomány eljut a honi bázisokról a hadszíntérre.

A „Bíbor kapu” egy olyan, a védelmi logisztikai szervezetek által irányított folyamat, mely szabályozza anyagok belépését, és azok mindkét irányban történő áramlását az Összhaderőnemi Ellátási Láncban belül. Ezeknek a folyamatoknak a teljes felügyelete egy kifinomult, minden haderőnemi logisztikai támogatási feladatait magába foglaló informatikai rendszer működtetését teszi szükségessé. Tény, hogy a műveletek fenntartásához szükséges készletek már akkor beérkeznek a hadszíntérre, mikor még tart a művelet kitelepítési fázisa. A „Bíbor kapu” pontosan meghatározza, hogy a kimenő készletek a művelet fenntartási fázisához vagy kitelepítéshez szükségesek. A „Bíbor kapu” feladatait az elsődleges és a másodlagos „Bíbor kapu” elosztó pontok működtetésével valósítja meg.

6. ábra. Elsődleges és másodlagos „Bíbor Kapu” elosztó pontok (Forrás: Royal Logistic Corps Operational Handbook, Army Code 71845, Issue 1.0 2007, p. 3-17. Fordította: A szerző)

²² Joint Force Logistic Component

²³ Chief of Joint Operations

²⁴ Lásd 4. sz. ábra

²⁵ Land Component Commander

²⁶ Lásd 4. sz. ábra

Az anyagok csomagolása és előkészítése a védelmi logisztikai szervezetek és ügynökségek raktáraiban történik, ahonnan átkerülnek az elsődleges elosztó pontra, a Bicesterben található Védelmi Elosztási és Raktározási Központba (DSDC)²⁷. Az elsődleges elosztó ponton az anyagokat előkészítik a szállítmánykövető informatikai rendszerbe történő belépéshez és az elsőbbségi kód, illetve a szállítókapaacitás függvényében továbbítják a megfelelő tengeri és légi berakó pontokra vagy tovább tárolják. A tengeri és légi berakó pontok körzetében található másodlagos elosztó ponton (honi bázis) az elsőbbségi kóddal rendelkező anyagokat nem tárolják, a szállítmánykövető logisztikai informatikai rendszeren történő átvezetés után átszállítják a hadszíntérre. A hadszíntéri másodlagos elosztó ponton az anyagok újraregisztrálásra kerülnek a szállítmánykövető rendszerben és az adott elsőbbségi kód alapján továbbszállítják az igénylőhöz. A hadszíntéri elosztó pont tevékenységét az Összhaderőnemi Logisztikai Komponens Parancsnoksága (JFLogC HQ) felügyeli és ellenőrzi.

Az SPC 1 elsőbbségi kóddal ellátott készletek a Védelmi Logisztikai Szervezetek raktáraiból az elsődleges elosztó pont kihagyásával is beérkezhetnek berakó pontokra. Ebben az esetben a készletekkel kapcsolatos minden olyan művelet, melyet az elsődleges elosztó pont hajtott végre, a honi bázison található másodlagos elosztó pontra hárul. Mindkét esetben a „Bíbor kapu” műveletek a készletek láthatóságára helyezik a hangsúlyt.

Az „Összekötő híd” folyamat segítségével valósul meg az anyagok és a műveletben résztvevő egységek fizikai értelemben vett átszállítása a berakó pontokról a hadszíntérre. A végrehajtás nem tisztán logisztikai feladat, abban a szárazföldi-, haditengerészeti- és a légierő komponens kijelölt csapatai és szervezetei is részt vehetnek. Erre jó példa, mikor a szállítmány olyan hajózási útvonalon halad, amely nem biztonságos. Ebben az esetben a haditengerészeti komponens kijelölt kötelékei fogják ellátni az erők védelmét.

ÖSSZEGZÉS

A katonai támogatási lánc elméleti és gyakorlati alapjai a polgári szférában az ellátási láncok kialakulásával már megteremtődtek, a problémát az jelentette, hogy miként lehet a civil ellátási láncok alapfogalmait, elveit átültetni a NATO logisztikai rendszerébe. Ezeket a fogalmakat és elveket illetve a gyakorlati alkalmazásra vonatkozó tapasztalait a NATO önálló tanulmányokban tette közzé „Supply Chain Management developments in NATO Nations” és „Recommendations for a NATO Support Chain Management Concept” címekkel.

Sok NATO tagállam már megpróbálta a gyakorlatba is átültetni a NATO műveleti támogatási lánc koncepcióban megfogalmazott elveket. Ezek közül az országok közül a Nagy Britannia által alkalmazott Összhaderőnemi Ellátási Lánc modell már bebizonyította hatékonyságát a korábban- és jelenleg is folyó NATO műveletek során.

Felhasznált irodalom

- [1] Horváth Attila - Vélemény Szabó Mihály „Új sztár tudomány a «logisztika»” című cikkéhez. Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények, 3. évf. 2. szám. 2000, 262-272 o.
- [2] Báthy Sándor: A katonai logisztikai új kihívásai. Hadmérnök. Budapest, 2006. 7 p.
URL cím: <http://hadmernok.hu/kulonszamok/logisztika/bathy.pdf>
- [3] NATO Logisztikai Kézikönyv
- [4] Gáspár Tibor – A TERVEZÉSTŐL A MŰVELETEKIG A katonai logisztika, ZMNE kiadvány, Budapest 2008

²⁷ Defence Storage and Distribution Centre

- [5] MC 319/2 NATO Logisztika alap- és irányelvek, határozati dokumentum
- [6] Baranyai Virgil – A NATO műveleti támogatási lánc koncepció megvalósulása napjainkban, Katonai Logisztika, 15. évf. 3. szám, 2007, 78-107 o.
- [7] Royal Logistic Corps Operational Handbook, Army Code 71845, Issue 1.0, 2007